

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΒΟΙΩΤΙΑ ΕΡΓΩΝ
ΕΝ ΕΤΕΙ 1882.

(Πίναξ Α')

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου κατὰ διαταγὴν ὑμῶν μετέβην εἰς Κόρινθον καὶ ἐξήτασα τὸ ἐρείπιον τοῦ οἰκοδομήματος ἀρχαίου τάφου, διασώζοντος ἐν τοῖς τοίχοις αὐτοῦ τοιχογραφίας μετὰ χρωμάτων. Περὶ τῆς ἐξετάσεως ταύτης τοῦ τάφου ὑπέβαλον ὑμῖν λεπτομερῇ ἔκθεσιν μετὰ προχείρου σχεδιογραφήματος τοῦ τάφου καὶ ἀποτυπώματα ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου εἰκόνων τινῶν αὐτοῦ.

Ἐκ Κορίνθου δὲ μετέβην εἰς Σικυῶνα καὶ παρέλαβον παρὰ τινος χωρικοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Μοῦλκι λέοντα μαρμαρίνον σῶον σχεδόν, καθήμειον ἐπὶ συμφοῦς βάσεως, μῆκος ἔχοντα 1, 10, ὅστις εὑρέθη πρὸς ἄρκτον τῶν ἐρειπίων Σικυῶνος ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ Ζορζί (Ἐλισσῶνος). Τὸν λέοντα μεταχομίσας ἐκείθεν εἰς τὸ χωρίον Κιάτου, πρωτεύουσαν τοῦ δήμου Σικυῶνος, παρέδωκα διὰ πρωτοκόλλου τῷ δημάρχῳ Παναγιώτῃ Ζούζουλα.

Ἐκ Σικυῶνος δὲ ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας, καὶ τὴν 15 Μαρτίου κατὰ διαταγὴν ὑμῶν μετέβην εἰς Τάναγραν. Ἐκεῖ δὲ ἐνήργησα ἀνασκαφὰς τάφων ἐν διαφόροις θέσεσι μέχρι τῆς 15 Ἰουνίου. Τάφοι διαφόρων ἐποχῶν ἠνοιχθησαν περὶ τοὺς 300, ἀλλ' ἅπαντες ἦσαν ἐκ τῶν κοινῶν. Κτερίσματα δὲ εὑρέθησαν ἐν αὐτοῖς πλεῖστα, ἀλλὰ πρόστυχα, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἀξίων λόγου, τὰ ὅποια μετεχομίσθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ μετὰ 30 λίθων ἐνεπιγράφων ἐπι-

τυμβίων κατετέθησαν εἰς τὴν ἐν Σχηματάρι Τανάγρας μεγάλην συλλογὴν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἥτις ἐσχηματίσθη καὶ συντηρεῖται δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἐκ τῶν εἰς Ἀθήνας μετακομισθέντων τὰ ἀξιολογώτερά εἰσι τὰ ἐξῆς· α'.) ἐν ζευγος ἐνωτίων χρυσῶν, ἔχοντος ἑκατέρου Ἑρωτα περωτόν· β'.) ἄγκιστρον κολοβὸν χρυσοῦν (ἴσως ἐνωτίου ἢ πόρπης)· γ'.) εἰς δακτύλιος χρυσοῦς, ἔχων λίθον μικρὸν ἄνευ γλυφῆς· δ'.) πλεῖστα τεμάχια χρυσῆς λεπτοτάτης κλωστῆς ἐστριμμένης καὶ ἀνήκοντα ἴσως εἰς ὕφασμα· ε'.) τέσσαρα μικρὰ σφαιρίδια χρυσαῖά διὰ τρητα. Ἀπαντα δὲ τὰ ἀνωτέρω μετὰ δύο πηλίνων εἰδωλίων καὶ ὁστῶν κεκαυμένων εὐρέθησαν ἐντὸς ὑδρίας χαλκῆς. Μετεκομίσθησαν δὲ καὶ 4 κρανία νεκρῶν σῶα μεθ' ἐνὸς σκελετοῦ πλήρους, ἐξαχθέντα ἐκ τάφων Τανάγρας, καλῆς ἐποχῆς, ὡς δεικνύουσι τὰ ἐν τοῖς τάφοις τούτοις εὐρεθέντα κτερίσματα.

Ἐκ Τανάγρας δὲ τὸν Ἰούλιον μετέβην εἰς Δελφοὺς κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα φροντίσω περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς ἐκεῖ συλλογῆς τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ παραδόσεως αὐτῆς διὰ πρωτοκόλλου τῷ ἐκεῖ φύλακι τῶν ἀρχαιοτήτων. Τακτοποιήσας δὲ τὴν συλλογὴν καὶ ἐξασφαλίσας τὰ ἀρχαῖα ἐντὸς ἐρμαρίων παρέδωκα τῷ φύλακι, ὄντα γλυπτὰ καὶ γραπτὰ περὶ τὰ 140. Ἀλλὰ δὲ τινὰ ἀρχαῖα πάνυ σπουδαῖα, διεσπαρμένα ἐν Δελφοῖς τῇ δεκάκεισε, μετεκόμισα εἰς τὴν συλλογὴν καὶ εἰς τὸν τόπον τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων πρὸ δύο ἐτῶν γενομένης σκαφῆς ἔξω τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, καθ' ἣν ἀνεκαλύφθη μετ' ἄλλων πολλῶν ἀρχαίων καὶ ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων, ἡ ὑπὸ τοῦ Πausanίου ἀναφερομένη. Ἐξεσφάλισα δὲ ὅσον μοι ἦτο δυνατόν καὶ τὸν τόπον τῆς σκαφῆς ταύτης.

Ἐκ Δελφῶν δὲ μετέβην εἰς Λεβάρδαιαν. Ἐκεῖ δὲ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου καὶ γεωμέτρου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐπέδειξα αὐτοῖς ἐπιτοπίως τὴν περιοχὴν τῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαίων πόλεων Χαιρωνείας, Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας, ἵνα ἐξαίρεθῶσι τῶν δηλώσεων, τὰς ὁποίας οἱ χωρικοὶ παρὰ τὸν νόμον ἐποίησαν.

Ἐκ Λεβαδείας δὲ μετέβην εἰς Θήβας. Ἐκεῖ τὸ αὐτὸ ἐποίησα καὶ διὰ τὴν περιοχὴν τῶν ἑρειπίων Τανάγρας, Πλαταιῶν, Λεύκτρων, Θεσπιῶν καὶ ἱεροῦ τῶν Μουσῶν παρὰ τὸν Ἑλικῶνα, ἵνα καὶ ταῦτα ἐξαίρεθῶσι τῶν δηλώσεων.

Ἐκ Θηβῶν δὲ τὸν Αὐγουστον μετέβην εἰς Θεσπιὰς κατὰ διαταγὴν ὑμῶν, ἵνα φροντίσω περὶ συναγωγῆς τῶν τῇ δε κάκεισε διεσπαρμένων ἐκεῖ ἀρχαίων. Περισυνήγαγον δὲ ἐξ ἐκκλησιῶν ἐρημοκκλησιῶν καὶ οἰκιῶν τῶν δύο μόνων χωρίων, τοῦ Ἐρημοκάστρου (Κερησοῦ) καὶ Μοῦλκι τοῦ δήμου Θεσπιῶν, κατὰ τοὺς δύο μῆνας Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον, λίθους γραπτοὺς καὶ γλυπτοὺς περὶ τοὺς 140 (1), οἵτινες κατετέθησαν εἰς τὴν ἐν Ἐρη-

(1) Εἰς τὴν συλλογὴν προσήνεγκον προθύμως ἀρχαῖα οἱ ἐξῆς πολῖται Ἐρημοκάστρου καὶ Μοῦλκι·

α'.) Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους 1) δύο εὐμεγέθη ἐπιτύμβια ἀνάγλυφα καλῆς ἐργασίας, 2) ἀνάγλυφον μικρὸν, παριστάνον νεκρόδειπνον, 3) στήλην Ἑρμοῦ ἀκέφαλον, ἔχουσαν ἀρχαίην ἐπιγραφὴν.

β'.) Βασίλειος Παπανικολάου πρῶτῃν δῆμαρχος Θεσπιῶν 1) τέσσαρα τεμάχια ψηφίσματος, 2) τέσσαρας στήλας ἐπιτύμβιους ἐνεπιγράφους.

γ'.) Βασίλειος Χρήστου μικρὸν ἄγαλμα ἀρχαῖκόν καθήμενον, ἄνευ κεφαλῆς.

δ'.) Μελέτιος Μελισσάρης, φύλαξ τῶν ἀρχαιοτήτων Θεσπιῶν 1) μικρὸν ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον, 2) δύο στήλας ἐπιτύμβιους ἐνεπιγράφους.

ε'.) Ἀθανάσιος Πετρούλιας στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

ς'.) Λεωνίδας Μπαριακτάρης ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον.

ζ'.) Δημήτριος Βασιλείου 1) μικρὸν ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον, 2) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

η'.) Μιχαὴλ Χαντζῆς 1) τεμάχιον ἀγωνιστικῆς ἐπιγραφῆς, 2) τεμάχιον προξενικοῦ ψηφίσματος.

θ'.) Κωνσταντῖνος Σιλιανίτης 1) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον, 2) τεμάχιον ψηφίσματος.

ι'.) Λουκάς Παπαϊωάννου 1) τεμάχιον ἀγωνιστικῆς ἐπιγραφῆς, 2) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

ια'.) Δημήτριος Κουρούνης μικρὸν ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον.

ιβ'.) Μῆτρος Μήτσαινας στήλην ἐπιτύμβιον ἔχουσαν ἀρχαίην ἐπιγραφὴν.

ιγ'.) Ἰωάννης Μελισσάρης δύο τεμάχια ψηφίσματος.

ιδ'.) Εὐθύμιος Γκορίτζας κορμὸν λέοντος.

ιε'.) Παῦλος Ντρίτζας στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

ισ'.) Ἀναγνώστης Σπανός τεμάχιον ψηφίσματος.

ιζ'.) Βασίλειος Λιάκου 1) τεμάχιον ψηφίσματος, 2) τεμάχιον βάθρου ἀγάλματος ἐνεπίγραφον.

ιη'.) Γεώργιος Μελισσάρης δύο στήλας ἐπιτύμβιους ἐνεπιγράφους.

ιθ'.) Γεώργιος Στάθης 1) τεμάχιον ἀγωνιστικῆς ἐπιγραφῆς, 2) στήλην τετράγωνον, ἔχουσαν ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν.

μοκάστρω Θεσπιῶν συλλογὴν, ἣτις ἐμπεριέχει ἤδη πλέον τῶν 400 ἀρχαίων, καὶ ἣτις ἐσχηματίσθη καὶ συντηρεῖται καὶ αὐτὴ δαπάνῃ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας. Ἄν κατόπιν κατορθωθῇ ἡ περισυναγωγὴ ἀπάντων τῶν ἐν τῷ δήμῳ Θεσπιῶν διεσπαρμένων ἀρχαίων, ἡ συλλογὴ αὕτη ἔσεται ἡ καλλιτέρα καὶ σπουδαιότερα ἀπασῶν τῶν ἐν Βοιωτίᾳ συλλογῶν. Ἐκτός δὲ τῆς περισυναγωγῆς ταύτης, συνεκέντρωσα μετὰ μεγάλων δυσχερειῶν, λόγῳ ἐξασφαλίσεως, παρὰ τὴν κρήνην Μπαρμπακᾶ, κειμένην παρὰ τὰ ἐρείπια Θεσπιῶν, καὶ 150 λίθους ἀρχαίους μεγάλους, ἥτοι βάθρα θεάτρου, ἕτερα βάθρα παντὸς εἶδους, ὧν τινα φέρουσι καὶ ἐπιγραφάς, γεῖσα, ἐπιστύλια, φατνώματα καὶ πλίνθους διαφόρων μεγεθῶν, ἀνήκοντα εἰς ἀρχαῖα οἰκοδομήματα καὶ μνημεῖα. Ἄπαντα δὲ ταῦτα παρελήφθησαν καὶ μετεκομίσθησαν παρὰ τὴν κρήνην ἐξ ἐρείπιων ἐρημοκκλησίῶν, κειμένων περὶ τὰ ἐρείπια Θεσπιῶν. Ἐνήργησα δὲ καὶ μικρὰν ἀποπειρατήριον σκαφὴν ἐν τῷ ἐρημοκκλησίῳ τῆς Ἀγίας Τριάδος, κειμένῳ παρὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπορείας τοῦ Ἐλικῶνος, κατὰ τὴν θέσιν Ἀρχοντίτζι. Ἐν τῷ ἐρημοκκλησίῳ τούτῳ τῷ 1878 εἶχαν εὐρεθῇ μετ' ἄλλων ἀρχαίων καὶ 4 βάθρα ἀγαλμάτων φέροντα τὰ ὀνόματα 4 Μουσῶν, Οὐρανίας, Πολυμνίας, Θαλείας καὶ Τερψιχόρης καὶ ἐπιγράμματα εἰς αὐτὰς τοῦ ποιητοῦ Ὀνέστου. Ἐν τῇ ἀποπειρατηρίῳ δὲ σκαφῇ ταύτῃ ἀνεκαλύφθη κρηπίδωμα ἐκ λίθων μεγάλων, καλῶς λελειασμένων, ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ ἐρημοκκλησίον. Εὐρέθη δὲ καὶ τεμάχιον στήλης, ἐχούσης κολοβὴν ἐπιγραφὴν ἀγωνιστικὴν, ἀναφερομένην βεβαίως εἰς τοὺς ἀγῶνας Μουσεῖα καὶ Ἐρώτια, οἵτινες ἐτελοῦντο ἐν τῷ παρὰ τῷ Ἐλικῶνι ἄλσει τῶν Μουσῶν, καθ' οὓς διηγωνίσθησαν ἑπτὰ ποιηταί, ῥαψωδοί, ἀνληταί, ἀνλωδοί, κιθαρισταί, κιθαρωδοί κλπ. Ἐκ τῆς ἐν

κ'). Ἀναστάσιος Κοῦνος στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

κα'). Ἀθανάσιος Μελισσάρης στήλην ὁμοίαν.

κβ'). Δημήτριος Κώτσανας 1) τεμάχιον ψηφίσματος, 2) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

κγ'). Κωνσταντῖνος Κοῦνος τεμάχιον ψηφίσματος.

κδ'). Παναγιώτης Μελισσάρης στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

κε'). Ἀθανάσιος Χαντζῆς ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

(ς. κ' Θεοφάνης Παπαγγελῆς δύο τεμάχια λίθου ἐνεπίγράφου.

τῷ ἐρημοκκλησίῳ ἀνακαλύψεως βάθρων τῶν 4 Μουσῶν, ἐκ τοῦ ἀνακαλυφθέντος κρηπιδώματος ἀρχαίου οἰκοδομήματος καὶ ἐκ τῶν αὐτόθι ἀρχαίων λίθων, ἥτοι βάθρων ἀγαλμάτων, βωμῶν, γείσων, ἐπιστυλίων καὶ διαφόρων πλίνθων, ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ ἐρείπια τοῦ ἐρημοκκλησίου, ἀποδεικνύεται, ὅτι αὐτόθι ἔκειτο τὸ ἱερὸν τῶν Μουσῶν. Ὑπεράνω δὲ τῶν ἐρειπίων τούτων ἐν ἀπόπτῳ θέσει παρετήρησα καὶ ἐρείπια θεάτρου, ἀλλ' ἐνεκα τοῦ χειμῶνος δὲν ἔλαβον καιρὸν νὰ βεβαιωθῶ διὰ σκαφῆς περὶ τούτου. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, οὔτε τῶν νεωτέρων, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἀναφέρει, ὅτι ἐνταῦθα, ἐν τῷ ἄλσει τῶν Μουσῶν, ὑπῆρχε θεάτρον.

Κατὰ δὲ τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον ἐνήργησα καὶ ἐτέραν σκαφήν, τὴν ἐξῆς (Πίναξ Α).

Πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἐρειπίων Θεσπιῶν, μακρὰν αὐτῶν περὶ τὰ 1100 μέτρα γαλ. παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Κανα-
θάρη (Θεσπίου) καὶ παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν νῦν ἐξ Ἐρη-
μοκλάστρου εἰς Ἀρκοπόδι (Λεῦκτρα) καὶ Κόκλα (Πλαταιάς),
κατὰ τὴν θέσιν Δράκος, ἐν τινι ἀγρῷ ἐφαίνετο λίθου μεγάλου
μέρος. Οὗτος δὲ ὁ λίθος ἀποκαλυφθεὶς διὰ σκαφῆς, ἐφάνη, ὅτι
εἶναι κορμὸς λέοντος μεγάλου, ὅστις ἐκάθητο ὀκλάζων, ἔχων μῆκος
ἀπὸ τῆς οὐρᾶς μέχρι τοῦ λαιμοῦ περὶ τὰ 3 μέτρα γαλ. Ὁ κορ-
μὸς πρὸς τὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ φέρει τὸρμον τετράγωνον, δι' οὗ
ἤνουτο μετὰ τῆς κεφαλῆς, προσθέτου οὔσης, ἥτις νῦν ἐλλείπει,
ὥς καὶ οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες καὶ ὁ ὀπίσθιος ἀριστερός. Ὁ δὲ δεξιὸς
εὔρεθεὶς ἀπεσπασμένος τῆς θέσεώς του μετεκομίσθη χάριν ἀσφα-
λείας εἰς τὴν ἐν Ἐρημοκλάστρῳ συλλογὴν τῶν ἀρχαιοτήτων. Ὁ
λέων, ὡς προερρέθη, ἐκάθητο ὀκλάζων, καὶ ἦτο ἐστραμμένος
πρὸς ἄρκτον, ὡς πρὸς ἄρκτον ἦτο ἐστραμμένος καὶ ὁ ἐν Χαιρω-
νείᾳ λέων. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ διέρχεται διὰ τῶν σκελῶν, ὡς καὶ ἡ
τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ. Τὸ δὲ ἔνδον τοῦ κορμοῦ τούτου δὲν εἶναι κοί-
λον, ὅπως τὰ τεμάχια τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ. Ἐκεῖνος συνέκειτο ἀρ-
χῆθεν ἐκ πέντε τεμαχίων, κοίλων ὄντων τῶν τριῶν ἐν μέρει τὰ
ἔνδον. Οὗτος δὲ ὁ ἐν Θεσπιαῖς ἐκ δύο μόνον, ὡς δεικνύει νῦν ὁ
σωζόμενος κορμὸς αὐτοῦ. Ὁ κορμὸς τούτου κεῖται νῦν ἐκτάδην
παρὰ τὰ λείψανα τοῦ βάθρου του, ἐστραμμένος πρὸς ἀνατολὰς,
ἔχων τοὺς πόδας πρὸς ἄρκτον. Τοιαύτην δὲ θέσιν εἶχα καὶ τὰ

παρὰ τὸ βάθρον καταπεπτωκότα τεμάχια τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ. Ὁ ἐν Χαιρωνείᾳ λέων εἶναι κατεσκευασμένος ἐκ μαρμαρίου ὑπομέλανος, εἰλημμένου ἐκ τῶν ἀρχαίων λατομείων τοῦ ὄρους Λαφυστίου (Γρανιτζής), ἐξ οὗ εἰσιν εἰλημμένοι καὶ οἱ λίθοι τοῦ ἐν Ὀρχομενῷ προϊστορικοῦ ὑπογαίου τάφου. Ὁ δὲ ἐν Θεσπιαῖς εἶναι κατεσκευασμένος ἐξ ὑπολεύκου μαλακοῦ λίθου, εἰλημμένου ἐκ τοῦ ὄρους Καραντζᾶ, κειμένου μεταξὺ Θεσπιῶν καὶ Κρεύσιδος (Λιβαδόστρας). Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λατομείου εἰσὶ καὶ οἱ πλείστοι τῶν λίθων τῶν ἐρειπίων Θεσπιῶν καὶ ἅπαντες σχεδὸν οἱ ἐνεπίγραφοι καὶ γλυπτοί.

Γενομένης δὲ σκαφῆς περὶ τὸν λέοντα, πρὸς ἄρκτον μὲν αὐτοῦ εἰς βάθος περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον ἐφάνη τὸ ἐκ πώρου κρηπίδωμα αὐτοῦ, κατεστραμμένον, οὗ πλίνθοι τινὲς σώζονται πεπτωκυῖαι ἀτάκτως πρὸς ἄρκτον καὶ δυσμὰς τοῦ λέοντος· πρὸς μεσημβρίαν δὲ αὐτοῦ εἰς βάθος πλέον τοῦ ἡμίσεος μέτρου γαλ. ἀπὸ τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἐφάνη πληθὺς μεγάλη πηλίνων ἀγγείων τεθραυσμένων, ἥτοι κανθάρων, ληκύθων ἀπλῶν καὶ τινων ἀττικῶν μεγάλων μετὰ καὶ ἄνευ γραφῶν, διαφόρων ἄλλων ἀγγείων μετὰ καὶ ἄνευ γραφῶν, τεμαχίων πηλίνων εἰδωλίων, ὧν δύο μικρὰ προσωπεῖα καλῆς ἐργασίας καὶ διατηρήσεως, τεμαχίων στλεγγίδων χαλκῶν καὶ σιδηρῶν, ἀπάντων ἐν τοῖς χώμασιν ἀτάκτως ἐρριμμένων. Τὸ στρώμα δὲ τοῦτο, τὸ ἐμπεριέχον τὰ κτερίσματα, ἔχει πᾶχος περὶ τὸ ἡμισυ μέτρον γαλ. καὶ ἐκτείνεται πρὸς ἀνατολὰς μὲν τοῦ λέοντος περὶ τὰ 15 μέτρα γαλ. πρὸς δυσμὰς δὲ περὶ ἕτερα 15. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ δὲν προὐχώρησεν ἀκόμῃ ἡ σκαφή, ἵνα φανῇ μέχρι τίνος ἐκτείνεται. Ὑπὸ τὸ στρώμα δὲ τοῦτο ἐφάνη ἕτερον στρώμα, ἐμπεριέχον ἄνθρακας, τέφραν, τεμάχια πηλίνων ἀγγείων καὶ εἰδωλίων, τεμάχια στλεγγίδων χαλκῶν καὶ σιδηρῶν, τεμάχια μαχαίρων, ἥλους σιδηροῦς, καὶ τεμάχια ὀστέων, ἅπαντα κεκαυμένα. Καὶ τὸ στρώμα τοῦτο ἔχει τὴν αὐτὴν ἔκτασιν ἐκατέρωθεν τοῦ λέοντος, ὅποιαν καὶ τὸ προηγούμενον. Πᾶχος δὲ ἔχει ἀπὸ ἐνὸς μέχρι τριῶν δακτύλων. Ἀνοιχθέντων δὲ καὶ δύο μικρῶν ὀρυγμάτων ὀπίσω τοῦ λέοντος, πρὸς μεσημβρίαν, εὐρέθησαν καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ αὐτὸ βάθος ἀμφότερα τὰ στρώματα. Ἐκ τῆς ἐμφανίσεως δὲ τοῦ κεκαυμένου στρώματος, καὶ ἐκ τῆς ἐν τε αὐτῷ καὶ τῷ προηγούμενῳ ὑπάρξεως κτερισμάτων καὶ ὀστέων

ἀποδεικνύεται, ὅτι ὀπίσω καὶ τοῦ λέοντος τούτου, ὡς ὀπίσω καὶ τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ, εἰσὶ τεθαμμένοι νεκροί· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου κεκαυμένοι, ἐν Χαιρωνείᾳ δέ, ὡς εἶναι γνωστόν, δὲν ἦσαν κεκαυμένοι ἐκτὸς δύο μόνον.

Προχωρησάσης δὲ τῆς σκαφῆς καὶ ἔμπροσθεν τοῦ λέοντος, πρὸς ἄρκτον εἰς βάθος περὶ τὰ δύο μέτρα γαλ. εὐρέθησαν τὰ θεμέλια τοίχου ἐκ μιᾶς μόνης πλίνθου πωρίνης, ἐχούσης πλάτος περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον. Τὰ θεμέλια ταῦτα ἐκτείνονται πρὸς δυσμὰς μὲν τοῦ λέοντος περὶ τὰ 16 μέτρα γαλλικὰ ἐκείθεν δὲ στρέφουσι πρὸς μεσημβρίαν· πρὸς ἀνατολὰς δὲ αὐτοῦ ἐκτείνονται ὁμοίως περὶ τὰ 16 μέτρα γαλλικὰ, ἀλλὰ πρὸς τὴν βορειανατολικὴν γωνίαν εἰσὶ κατεστραμμένα καὶ ἵχνη αὐτῶν μόνον διακρίνονται. Ἐκείθεν δὲ στρέφουσι πρὸς μεσημβρίαν ἀποτελοῦντα τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν περιβόλου, ἥτις σώζεται ἐν τισι μέρεσι μέχρι σχεδὸν τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἑδάφους, ἔχουσα μῆκος περὶ τὰ 23 μέτρα γαλλικὰ καὶ σύγκειται ἐκ μιᾶς μόνης πωρίνης πλίνθου, ὅπως καὶ ὁ τοῦ περιβόλου τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ λέοντος. Τῆς πλευρᾶς ταύτης στροφὴ πρὸς δυσμὰς δὲν εὐρέθη. Ὅμοιως δὲ καὶ μετὰ τὴν στροφὴν τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ δύο περίπου μέτρα γαλλικὰ ἐξακολουθήσας δὲν εὐρέθη. Ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δύο πλευρῶν ἐξάγεται, ὅτι οἱ ὀπίσω τοῦ λέοντος τεθαμμένοι νεκροὶ θὰ περιεκλείοντο ὑπὸ περιβόλου, ὡς καὶ οἱ ἐν Χαιρωνείᾳ, καὶ ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τοίχου τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς ἔκειτο τὸ βᾶθρον, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ λέων. Οὕτω δὲ κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς καὶ τὸ βᾶθρον, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ ἐν Χαιρωνείᾳ λέων. Ὁ περιβόλος τοῦ ἐν Θεσπιαῖς λέοντος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν δύο πλευρῶν αὐτοῦ, εἶναι μείζων τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ (μῆκ. 32 καὶ πλάτ. 23). Τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ λέοντος ὁ περίβολος ἔχει μῆκος περὶ τὰ 24 μέτρα γαλλικὰ καὶ πλάτος περὶ τὰ 15. Ἀλλ' οἱ δύο ἀνακαλυφθέντες τοῖχοι περὶ τὸν λέοντα Θεσπιῶν ἐνδέχεται νὰ μὴ ἀπετέλουν μέρος περιβόλου, ἀλλὰ νὰ ἦσαν ὑποστήριγμα τοῦ ἑδάφους, διότι πρὸς ἄρκτον τοῦ λέοντος τὸ ἑδαφος ἔχει κλίσιν μεγάλην, ὁμοίαν κλίσιν, ἀλλ' ἐλάσσονα, ἔχει τὸ ἑδαφος καὶ πρὸς ἀνατολὰς, πρὸς τὸν ἀναφανέντα τοῖχον. Τὸ δὲ ἑδαφος τὸ ὀπίσω τοῦ λέοντος, πρὸς μεσημβρίαν, εἶναι ὑψηλότερον τῶν περὶ αὐτὸ

ἄλλων μερῶν ἐν εἶδει λόφου. Ἐκ τούτων δὲ δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ὀπίσω τοῦ λέοντος ὑπῆρχε κωνοειδὴς σωρὸς χωμάτων (tumulus), ὅστις ὑψοῦτο ἐπὶ τῶν τεθαμμένων νεκρῶν. Οἱ δὲ ἀνακαλυφθέντες τοῖχοι πρὸς ἄρκτον καὶ ἀνατολὰς ἐχρησίμευον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν χωμάτων, ἵνα μὴ καταρρέωσιν. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ λέοντος Χαιρωνείας τοιοῦτον τι δὲν παρατηρήθη· διότι ἐκεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ περιβόλου χώματα δὲν ἔμειναν κατὰ χώραν, ὅπως ἀρχῇθεν ἐτέθησαν, ἀλλ' εἶχαν λάβει προσχώσεις μεγάλας ἐκ τοῦ παραρρέοντος χειμάρρου καὶ μετατοπισθῇ ἐξ ἀνασκαφῆς γενομένης τῷ 1819 ὑπὸ τοῦ ἀρματωλοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀνεκαλύφθησαν καὶ τὰ τεμάχια τοῦ λέοντος. Ἡ πρὸς ἄρκτον μεγάλη κλίσις τοῦ ἐδάφους ἐνδέχεται νὰ προῆλθε καὶ ἐκ καθιζήσεως τοῦ ἐδάφους ἕνεκα σεισμοῦ. Ἡ καθιζήσις δὲ εἰκάζεται ἐκ τούτου, ὅτι τὰ θεμέλια τοῦ ἀρκτικοῦ τοίχου δὲν εἶναι ὀριζόντια, ἀλλὰ κλίνουν καὶ ταῦτα πρὸς ἄρκτον.

Οἱ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τεθαμμένοι νεκροὶ βεβαίως θὰ ἦναι πολῖται Θεσπιεῖς, πεσόντες ἐν μάχῃ μεγάλῃ· καὶ τούτου ἕνεκα ἠξιώθησαν τοιούτου μνημείου, οἷου καὶ οἱ ἐν Χαιρωνείᾳ πεσόντες ἱερολογεῖται Θεβαῖοι. Ὡς τοιαύτην δὲ μάχην δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τὴν ἐν Πλαταιαῖς, καθ' ἣν ἔλαβον μέρος καὶ ἐκ τῶν Θεσπιέων περὶ τοὺς 1800. Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλαις πεσόντες ἀνδρεῖοι καὶ φιλοπάτριδες 700 Θεσπιεῖς κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡρόδοτου ἐτάφησαν ἐκεῖ· ἐκτὸς ἔαν κατόπιν μετέφεραν τὰ ὅσῃ αὐτῶν καὶ καύσαντες αὐτὰ ἐνεταφίασαν ἐκεῖ ἔνθα νῦν ἀνεκαλύφθη ὁ λέων μετὰ τῶν κεκαυμένων ὀστέων, ὅπως, κατὰ τὸν περιγητὴν Παυσανίαν, μετέφεραν ἐκ Θερμοπυλῶν καὶ τὰ τοῦ Λεωνίδου οἱ Σπαρτιῆται καὶ ἔθαψαν ἐν Σπάρτῃ. Ἀλλὰ τοιαύτην μεταφορὰν νεκρῶν ἐκ Θερμοπυλῶν εἰς Θεσπιάς οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρει, οὔτε ὅτι παρὰ τὰς Θεσπιάς ὑπῆρχε λέων μέγας ἐπὶ πολυανδρίῳ. Τὰ ὀπίσω τοῦ λέοντος κτερίσματα εἰσι τῆς πέμπτης Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Οὐδὲν δὲ μεταγενεστέρων ἐποχῶν. Ἐκ τούτου δὲ δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι προγενέστερον τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ καὶ ὅτι ἐκεῖνο κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Θεσπιαῖς ἐγένετο. Διότι ὡς οἱ Θεσπιεῖς τοὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος πεσόντας ἐν Πλαταιαῖς συμπολίτας

αὐτῶν ἐτίμησαν διὰ τοιούτου ἐπισήμου μνημείου, οὕτω καὶ οἱ Θηβαῖοι δι' ὁμοίου μνημείου ἐτίμησαν τοὺς ἑαυτῶν συμπολίτας. τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος πεσόντας ἐν Χαιρωνείᾳ, ἀποπλύναντες οὕτω τὸν κατὰ τοὺς μηδικοὺς πολέμους μηδισμὸν τῶν ἑαυτῶν προγόνων.

Πρὸς ἄρκτον δὲ τοῦ λέοντος, μακρὰν τῶν θεμελίων τοῦ περιβόλου περὶ τὰ 2, 50 μέτρα γαλλικὰ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βάθος, εὐρέθησαν ἐρριμμένοι ἐν γραμμῇ σχεδὸν ὁκτὼ στήλαι, πλατεῖαι ἐν-πίγραφοι, ἅλλαι μὲν ὕπτια καὶ ἅλλαι πρηνεῖς, ἔχουσα ἐκάστη μῆκος μὲν περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον, πλάτος δὲ 0, 42 καὶ πᾶχος 0, 15. (Πίναξ Α΄.). Τούτων δὲ αἱ μὲν ἐπτὰ ἔχει ἐκάστη ἀνὰ 12 κύρια ὀνόματα ἄνευ πατρωνυμικοῦ καὶ ἐθνικοῦ, ἡ δὲ ὀγδόη 10 ὀνόματα κύρια ἄνευ πατρωνυμικοῦ καὶ ἐθνικοῦ καὶ ταῦτα. Ἐν τῇ β΄ στήλῃ κατὰ δεξιὰ τῷ θεωμένῳ μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα ἀπὸ τοῦ στίχου 3 μέχρι τοῦ 12 ὑπάρχουσιν ἀρχικά γράμματα καὶ συλλαβαὶ ἐτέρων ὀνομάτων. Τὰ γράμματα ταῦτα Α, Κ, Ι, Ν, Γ, Θ καὶ αἱ συλλαβαὶ ΓΥΟΙ, ΟΛΥΜ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τιμητικὰ ἐπιθετα, ἥτοι ΟΛΥΜ = Ὀλυμπιονίκης, ΠΥΟΙ = Πυθιονίκης, Ι = Ἰσθμιονίκης κλπ. δεικνύοντα, ὅτι οἱ ἀναγεγραμμένοι ἐν τῇ στήλῃ ἦσαν καὶ νικηταὶ ἀγώνων. Δύνανται δὲ νὰ θεωρηθῶσιν καὶ ὡς πατρωνυμικά, ὧν ἡ συνέχεια ἐξηκολούθει ἐν ἐτέρᾳ στήλῃ. Τοῦτο ὅμως, νομίζω, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ, διότι ἡ κατὰ δεξιὰ τῷ θεωμένῳ πλαγία πλευρὰ αὐτῆς εἶναι καλῶς λελειασμένη, ἥτις εἰς τὸ ἄνω μέρος ἔχει καὶ γείσον, ὡς καὶ ἡ ἔμπροσθεν· ὥστε ἡ στήλῃ δὲν ἠνοῦτο μεθ' ἐτέρας στήλης, ἀλλ' ἦτο αὐτοτελής, ὡς καὶ αἱ ἅλλαι. Εὐρέθη δὲ καὶ τὸ ἄνω μέρος ἐνάτης στήλης, φέρον καὶ τοῦτο ὅμοια ὀνόματα, ἀλλὰ κεκαλυμμένον ὃν ὑπὸ ἀπολιθώσεων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσω αὐτό. Τὰ γράμματα δὲ εἰσι τῆς πέμπτης Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἀπασαὶ δὲ αἱ στήλαι εἰσιν ὁμοιόμορφοι· ὁμοιόμορφα δὲ καὶ ἰσομεγέθη εἰσὶ καὶ τὰ γράμματα ἀπασῶν. Ἴσως δὲ αἱ στήλαι αὗται, ἂν δὲν ἔχουσι μετενεχθῇ ἐνταῦθα ἐξ ἄλλου μέρους, ν' ἀνήκωσιν εἰς τοὺς ὀπίσω τοῦ λέοντος τεθαμμένους νεκρούς, οἵτινές εἰσι γεγραμμένοι ἐν ταῖς στήλαις κατὰ στρατιωτικὴν διαίρεσιν (ἴσως κατ' ἐνωμοτίας). Αἱ στήλαι ἴσως ἴσταγτο μετ' ἄλλων στηλῶν ὁμοίων ἐν

τῇ ἀρκτικῇ πλευρᾷ τοῦ περιβόλου ἐκατέρωθεν καὶ ἔμπροσθεν τοῦ βάθρου τοῦ λέοντος, ἵνα ἀναγινώσκωνται ὑπὸ τῶν διαβατῶν, τῶν διερχομένων τὴν ἔμπροσθεν τοῦ λέοντος ὁδόν. Σὺν ταῖς στήλαις δὲ εὐρέθησαν ἐνταῦθα καὶ τρία μεγάλα τεμάχια πλίνθων τετραγώνων καὶ δύο μεγάλα τεμάχια γείσων, κατεσκευασμένα, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ἐξ οὗ καὶ ὁ λέων καὶ αἱ στήλαι, ἴσως δὲ ἀνήκουσιν εἰς τὸ βάθρον τοῦ λέοντος. Ἐν ταῖς στήλαις ταύταις εἰσὶ γεγραμμένα ἐνενήκοντα τέσσαρα ὀνόματα.

Ἐγγὺς δὲ τῶν στηλῶν πρὸς ἄρκτον ἐφάνη λιθόστρωτον ὁδοῦ, χωρούσης πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς. Τὸ λιθόστρωτον ἔχει πᾶχος περὶ τὸ ἥμισυ μέτρον γαλλικόν καὶ πλάτος ἄλλοῦ μὲν 4, ἄλλοῦ δὲ 3, 50. Μῆκος δὲ τῆς ὁδοῦ ἀνεκαλύφθη μέχρι τέλους Νοεμβρίου, ὅτε ἕνεκα τοῦ χειμῶνος διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι, 50 μέτρα γαλλικά, χωρούσης παραλλήλως τῷ περιβόλῳ τοῦ λέοντος. Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς ὁδοῦ ἐφάνησαν ἐπτά τάφοι· δύο πρὸς μεσημβρίαν αὐτῆς καὶ πέντε πρὸς ἄρκτον. Τούτων τινὲς μὲν ἦσαν ἀπλοῖ, τινὲς δὲ εἶχαν τοιχώματα καὶ καλύμματα ἐκ πλίνθων πωρίνων. Τρεῖς δὲ τῶν τάφων τούτων ἦσαν ἀρχαῖοι, τὰ δὲ κτερίσματα αὐτῶν συγκείμενα ἐκ πηλίνων ἀγγείων καὶ σπλεγγίδων ἦσαν κατεστραμμένα ἕνεκα τῆς πολλῆς ὑγρασίας· δύο δὲ μεταγενεστέρας ἐποχῆς· τούτων ὁ μὲν, κεκαυμένος ὢν, εἶχε μικρὰ πρόστυχα καὶ ἄνευ γραφῶν πῆλινα ἀγγεῖα καὶ τινα ὑάλινα τετραυσιμῆ, τρεῖς χαρωνεῖους χρυσοῦς ὀβολοὺς ἐκ τῶν συνήθως ἐν τάφοις μεταγενεστέροις εὕρισκομένων, ἕν ψέλλιον χαλκοῦν ἀπλοῦν, καὶ ἕν κόσμημα ἀργυροῦν, παριστάνον κεφαλὴν γυναικός, σωζομένην νῦν κατὰ τὸ ἥμισυ· ὁ δὲ ἕτερος τάφος δὲν ἦτο κεκαυμένος, κτερίσματα δὲ εἶχε τὰ αὐτά, πρόστυχα πῆλινα ἀγγεῖα καὶ δύο χαρωνεῖους χρυσοῦς ὀβολοὺς ὁμοίους. Οἱ δὲ λοιποὶ δύο τάφοι ἦσαν σεσυλημένοι. Τὸ λιθόστρωτον τῆς ὁδοῦ σύγκειται ἐκ κοινῶν λίθων, ἐν οἷς εὐρίσκονται καὶ θραύσματα, μικρὰ καὶ μεγάλα, λίθων καλῶς λελειασμένων, καὶ ἀνηκόντων βεβαίως εἰς ἀρχαῖα οἰκοδομήματα ἢ μνημεῖα. Ἐντὸς δὲ τοῦ λιθοστρώτου, τοῦ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν μέρους, εὐρέθησαν τοποθετημένα, ὡς ἀπλῇ ὕλῃ, καὶ τὰ ἐξῆς· α') πέντε πλίνθοι τετράγωνοι, μεγάλα καὶ μικρά, καλῶς λελειασμένοι· β') τρία βάθρα ἀναγλύφων, ἡ στηλῶν ἐπι-

τυμβίων· γ') τρία ἀνθήμια μεγάλα στηλῶν ἐπιτυμβίων, καλῆς ἐργασίας· δ') δύο στῆλαι μεγάλοι, ὧν ἡ μία φέρει καὶ ἀέτωμα ἄνευ ἐπιγραφῆς· ε') ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον μετ' ἀετωματίου, ἔχον ὕψος 1, 48, πλάτος 0, 90 καὶ πᾶχος 0, 15, πρὸς τὸ κάτω δὲ μέρος φέρον ἔμβολον. Ἐπὶ δὲ τῆς βάσεως τοῦ ἀετωματίου ἔχει τὴν δετὴν ἐπιγραφὴν ΕΠΙΔΙΟΔΩΡΑΑΦΡΟΔΙΣΙΟΥΠΟΠΛΙΟΥ ΔΕΓΥΝΑΙΚΙ. Τὸ ἀνάγλυφον εἶναι καλῆς ἐποχῆς, ἡ δὲ ἐπιγραφὴ φαίνεται, ὅτι ἐνεχαράχθη ἐν μεταγενεστέρᾳ ῥωμαϊκῇ ἐποχῇ. Παριστᾷ δὲ γυναικα καθημένην ἐπὶ θρόνου καὶ ἐστραμμένην κατ' ἀριστερὰ τῷ ὀρώντι· πατεῖ δὲ ἡ γυνὴ ἐπὶ ὑποποδίου, κάμπτουςα μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν ἀριστερὸν πόδα. Ἡ μορφή καθημένη ἔχει ὕψος ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρι τῆς κεφαλῆς 1, 10 μέτρον γαλλικόν, φορεῖ δὲ χιτῶνα ποδῆρη καὶ ἐπ' αὐτοῦ πέπλον πολύπτυχον, ὅστις καλύπτει καὶ τὸ ἄνω καὶ ὀπίσω μέρος τῆς κεφαλῆς. Ἡ κόμη εἶναι κεκοσμημένη εἰς βοστρύχους πυκνοὺς κατερχομένους εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὰ ὦτα. Ὑπεράνω δὲ τῶν βοστρύχων ταινία πλατεῖα περιβάλλει τὴν κεφαλὴν. Διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς χειρός, ἣν προτείνει πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, ἐκράτει τι, ὅπερ νῦν ἐστὶν ἐφθαρμένον καὶ αὐτὸ καὶ οἱ δάκτυλοι τῆς χειρός· τὴν δὲ ἀριστερὰν στηριζούσα διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ θρόνου, φέρει ὑπεράνω τοῦ ἀριστεροῦ μαστοῦ, ἀλλὰ καὶ ταύτης οἱ δάκτυλοι εἰσιν ἐφθαρμένοι. Ἡ ρίς μετὰ τῶν χειλέων καὶ τῆς κάτω σιαγόνας εἰσὶν ἀπεσπασμένα. Τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος εἰσιν ἀβλαβῆ. Ἐμπροσθεν δὲ τῶν γονάτων τῆς καθημένης ἵστατο μικρὸν παιδίον, φέρον τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸ παιδίον εἶναι ἐπίτηδες κατεστραμμένον, καὶ μόνον ἔχνη αὐτοῦ διακρίνονται. Βεβαίως δὲ κατεστράφη ἐν μεταγενεστέρᾳ ἐποχῇ, ἵνα τὸ ἀνάγλυφον τεθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Διοδώρας, ὅτε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐνεχαράχθη ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἀετωματίου. Τὸ ἀνάγλυφον εὐρέθη ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τοποθετημένον πρηνές, καὶ εἰς τοῦτο ὀφείλεται ἡ σωτηρία αὐτοῦ. Ἀπαντα δὲ τὰ ἄνωτέρω τὰ ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου εὐρεθέντα εἰσὶ κατεσκευασμένα ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ἐξ οὗ καὶ ὁ λέων καὶ αἱ ἐνεπίγραφοι στῆλαι.

Τὸ λιθόστρωτον ὁμοιάζει πρὸς τὰς ἐπὶ τουρκοκρατίας λιθοστρώτους ὁδοὺς (τὰ γκαλντιρίμια)· εἶναι δὲ βεβαίως ἐποχῆς

μεταγενεστέρως (βυζαντινῆς) καὶ ἴσως καῖται ἐπὶ ἀρχαίας ἐπεσκευασμένης ὁδοῦ, ὡς δεικνύουσιν οἱ ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἀνακαλυφθέντες τάφοι. Εὐρέθη δὲ τὸ λιθόστρωτον εἰς βάθος ἀπὸ τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους 1, 50 μέχρι 2 μέτρων γαλλικῶν. Τὰ δὲ ἀμέσως ἄνω τοῦ λιθοστρώτου χώματα, ἔχοντα πάχος 4 μέχρι 5 δακτύλων ἦσαν ὑπομέλανα καὶ ἀνάμικτα μετὰ διαφόρων ὑλῶν· τὰ δὲ ἄνω αὐτῶν μέχρι τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους δὲν ἦσαν τοιαῦτα, οὔτε κατὰ στρώματα τεθειμένα, προερχόμενα ἐξ ἐπισωρεύσεως κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἀλλ' ἦσαν ἅπαντα ὁμοίομορφα καὶ ἔχοντα πλείστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦ λέοντος, πρὸς μεσημβρίαν, χώματα. Ἡ ὁμοιότης δ' αὕτη ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου χώματα κατέρρευσαν ἐκεῖ ἐκ τοῦ ὀπίσω τοῦ λέοντος κωνοειδοῦς λόφου (tumulus) τῶν χωμάτων, ὡς προερέθη, ὅτε ἡ ἀρκτική πλευρὰ τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου, τοῦ ἐκατέρωθεν τοῦ βάρου τοῦ Λέοντος, καὶ αὐτὸ τὸ βάρηρον αὐτοῦ κατέπεσον ὑπὸ τοῦ σειсмоῦ, ἣ καὶ κατεστράφησαν ἐπίτηδες πρὸς λιθόστρωσιν ἣ καὶ ἐπισκευὴν τῆς ὁδοῦ. Ὁ λέων, ὡς προερέθη, ἀπέχει τῶν ἐρειπίων Θεσπιῶν πρὸς ἀνατολὰς περὶ τὰ 1100 μέτρα γαλ. Ἄν λοιπὸν τὸ λιθόστρωτον ἐξακολουθῇ ὑπάρχον μέχρι τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως, πολλὰ ἐλπίδες ὑπάρχουσιν, ὅτι οὐχὶ μόνον ἐντὸς αὐτοῦ πολλοὶ λίθοι ἀρχαῖοι, γραπτοὶ καὶ γλυπτοί, θέλουσιν ἀνακαλυφθῇ, ἀλλὰ καὶ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ πλείστοι τάφοι καὶ μνημεῖα. Καὶ πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὸ λιθόστρωτον ἐξακολουθεῖ· ἄγνωστον δὲ μέχρι τίνος σημείου.

Τὸ δὲ ὀπίσω τοῦ λέοντος μέρος, ἐν ᾧ εἰσι τεθαμμένοι οἱ νεκροί, δὲν ἡρευνήθη εἰσέτι, διότι, ἐπελθόντος τοῦ χειμῶνος, αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν. Ἴσως δὲ κατὰ τὴν ἔρευναν τοῦ μέρους τούτου ν' ἀνακαλυφθῇ γραπτὸς τις λίθος προσδιορίζων ἀκριβέστερον τὸ μνημεῖον. Ἴσως δὲ καὶ εἰς τὴν ἐξακολουθήσῃ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ λιθοστρώτου πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ν' ἀποκαλυφθῇ ἐν αὐτῷ ὅμοιοι λίθος ἣ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ πόδες τοῦ λέοντος.

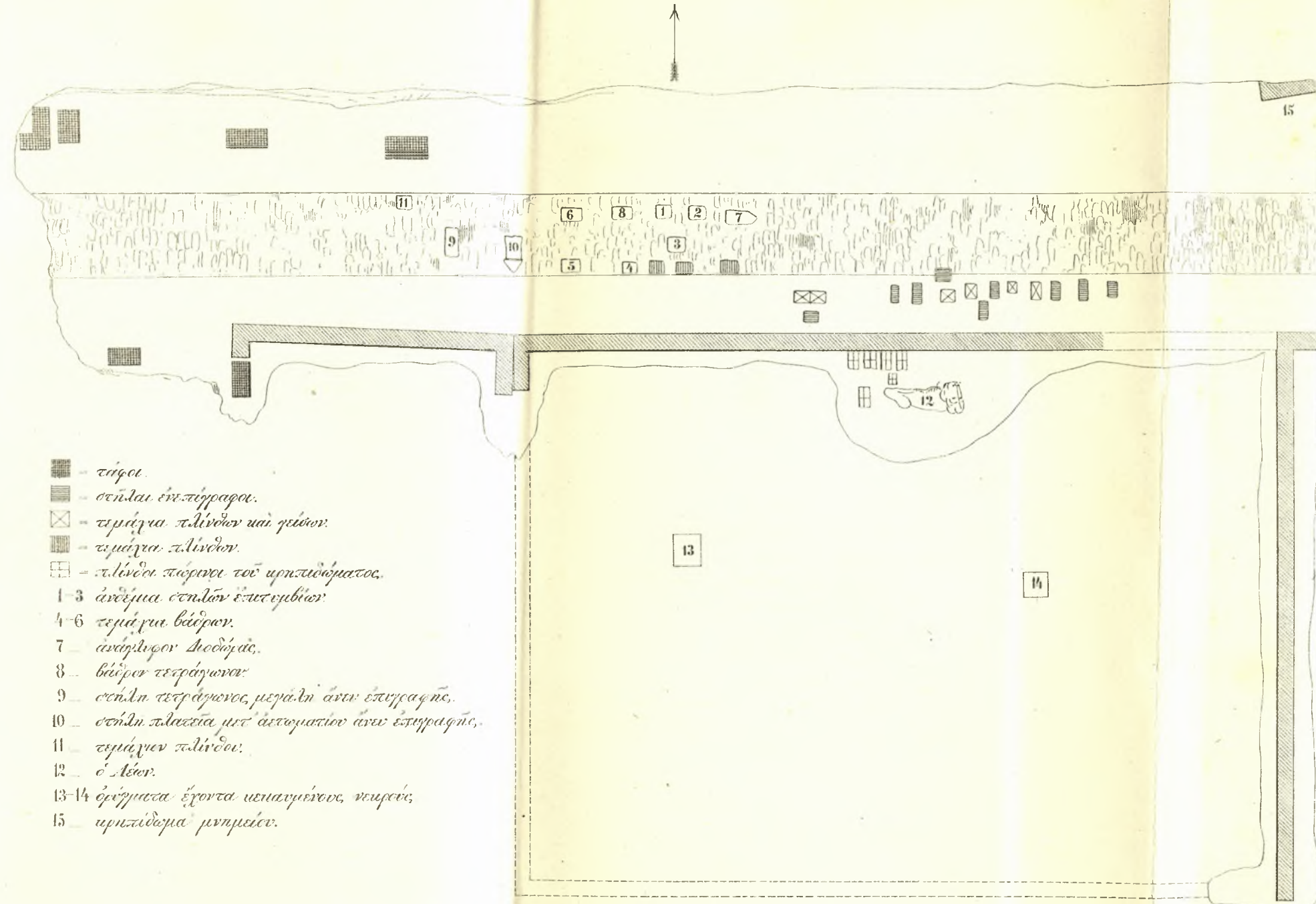
Ἐν Ἐρημοκαστρῷ Θεσπιῶν τῇ α' Δεκεμβρίου 1882.

Ὁ κατὰ τὴν στερεάν Ἑλλάδα ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων

Π. ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ.

ΠΙΝΑΞ Α'

Σχῆμα τοῦ παρὰ τὰς Θεσπιάς, ἀνακαλυφθέντος, Λέοντος.

Κλίμακ' 200

α.

ΒΡΑΜΙΞ
ΠΥΘΙΑΞ
ΠΥΘΟΔΟΡΟΣ
ΦΡΥΝΟΣ
5 ΑΡΧΙΚΥΕΕΣ
ΑΚΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΜΑΧΟΣ
ΞΑΜΙΦΟΣ
10 ΠΟΥΥΔΡΑΥΟΣ
ΥΕΒΕΡΟΣ
ΔΡΑΠΥΣ
12 ΚΟΚΚΥΦΣ

ε.

ΚΑΡΟΣ
ΕΠΙΚΡΑΤΕΣ
ΚΥΔΙΑΣ
5 ΞΑΥΤΕΥΕΣ
ΚΑΥΝΙΡΟΙΔΑΣ
ΔΙΟΔΟΡΟΣ
ΦΙΥΟΥΑΟΣ
ΚΑΥΝΙΞΣΤΡΟΤΟΣ
10 ΝΕΘΟΜΕΝΙΟΣ
ΣΜΙΝΘΟΣ
ΕΥΜΑΡΙΦΟΣ
12 ΚΑΦΙΞΙΝΟΣ

β.

ΑΡΙΣΤΙΟΝ
ΠΟΥΚΥΕΕΣ
ΠΕΙΡΑΔΙΟΝ
5 . . . ΑΝΘΟΣ Α
ΠΟΥΥΤΙΜΙΔΑΣ Κ
ΞΤΙΟΝΔΑΣ Ι
ΠΥΘΟΔΟΡΟΣ Ν
ΔΑΜΑΝΙΟΣ Θ
10 ΤΙΞΙΜΕΝΕΣ ΠΥΟΙ
ΠΟΥΥΝΙΤΟΣ ΟΥΥΜ
ΔΑΜΟΦΙΥΟΣ Γ
12 ΠΑΚΑΙΒΑΤΑΣ Θ

ς.

ΚΡΕΟΝΤΙΔΑΣ
ΦΡΥΝΙΞΣΚΟΣ
ΕΥΦΑΤΑΣ
5 ΑΡΦΕΥΑΟΣ
ΥΕΞΣΦΟΝ
ΕΠΙΚΡΑΤΕΣ
ΠΡΟΚΥΕΕΣ
ΕΥΕΞΣΘΕΝΕΣ
10 ΗΜΕΡΑΙΟΣ
ΞΦΡΙΓΟΝ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
12 ΕΥΚΟΣΜΙΔΑΣ

γ.

ΥΙΠΑΡΟΣ
ΚΑΥΝΙΦΑΘΝ
5 ΞΑΜΙΠΟΣ
ΑΜΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΕΜΜΟΝΟΣ
ΑΞΟΠΙΟΣ
ΞΑΘΝ
ΞΑΥΚΡΑΤΕΣ
10 ΦΥΛΙΔΑΣ
ΚΑΦΙΞΟΟΡΑΣ
12 ΟΚΡΙΤΟΣ
ΟΝΔΑΣ

ξ.

ΔΑΜΟΦΙΥΟΣ
5 . . . ΑΥΚΟΣ
... ΙΟΝ
... ΘΟΟ...
5 ΦΑΝΑΧΙΥΑΟΣ
ΥΕΡΙΦΟΣ
ΔΡΕΚΟΝ
ΚΕΥΑΙΝΟΣ
10 ΒΡΑΤΟΝ
ΗΕΡΜΑΙΑΣ

δ.

ΑΝΤΑΝΟΚΙΔΑΣ
ΑΝΤΙΚΡΑΤΕΣ
5 ΦΟΙΝΙΑΣ
ΕΥΦΟΡΙΔΑΣ
ΠΟΥΞΣΤΡΟΤΟΣ
ΦΕΡΓΟΝ
ΚΡΙΝΟΥΑΟΣ
ΦΟΙΝΟΝ
10 ΦΙΥΤΕΡΟΣ
ΦΑΘΝ
ΦΑΥΙΔΙΟΣ
12 ΑΡΜΟΔΙΟΣ

η.

5 ΦΙΞΑΡΦΟΣ
ΑΝΤΙΓΕΝΕΣ
ΦΟΞΟΝ
ΔΕΧΙΚΡΑΤΕΣ
5 ΦΑΙΚΟΣ
ΑΜΦΙΑΣ
ΑΝΤΙΓΕΝΗΔΑΣ
ΑΜΦΙΜΕΔΕΣ
10 ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΕΣ
ΠΥΘΟΔΟΡΟΣ
12 ΠΕΡΔΙΧ
ΒΑΒΥΡΙΟΣ